

LEGE
pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Art.I. - Codul familiei nr.1316-XIV din 26 octombrie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.47-48, art.210), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 36 alineatul (1) va avea următorul cuprins:

”(1) În baza acordului comun al soților, în cazurile când între aceștia nu există litigii referitoare la partajul proprietății comune în devălmășie, la întreținerea, educarea și domiciliul copiilor minori sau adoptați comuni sau adoptați de ambii soți sau la întreținerea soțului inapt de muncă, căsătoria va fi desfăcută de către oficiul stare civilă în a cărui rază teritorială se află domiciliul unuia dintre soți. Participarea soților se face în condițiile Legii cu privire la actele de stare civilă.”

2. La articolul 37 alineatul (1) va avea următorul cuprins:

”(1) Dacă soții au copii minori comuni și nu au ajuns la un acord privind domiciliul sau modul de întreținere a acestora, sau în lipsa acordului la divorț al unuia dintre soți, desfacerea căsătoriei are loc pe cale judecătorească.”

Art. II - Articolul 43 din Legea nr. 100 din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr 97-99, art. 765), se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

”(1¹) În baza acordului comun al soților, în cazurile când între aceștia nu există litigii referitoare la partajul proprietății comune în devălmășie, la întreținerea, educarea și domiciliul copiilor minori sau adoptați comuni sau adoptați de ambii soți sau la întreținerea soțului inapt de muncă, căsătoria va fi desfăcută de către oficiul stare civilă în a cărui rază teritorială se află domiciliul unuia dintre soți.”

Art. III. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.130-134, art.415), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2 alineatul (1), după cuvintele „Constituția Republicii Moldova” se completează cu cuvintele „ de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale,”.

2. Articolul 10 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În cazurile expres prevăzute de lege, instanța va sancționa cu amendă judiciară participanții la proces, reprezentanții, alte persoane care nu sunt participanți, pentru fapte ce constituie încălcări procedurale”.

3. La articolul 12 alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărârilor

Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al ordonanțelor și hotărârilor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri”.

4. La articolul 12¹ va avea următorul cuprins:

„**Articolul 12¹.** Ridicarea excepției de neconstituționalitate

(1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată din oficiu sau la cererea unui participant la proces sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune nici unei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei civile, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

(4) Dacă nu sunt întrunite în cumul condițiile alin. (2) instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată cu recurs separat odată cu fondul cauzei. Recursul separat se examinează împreună cu calea de atac exercitată și dacă este admis, se va ridica excepția de neconstituționalitate de către instanța ierarhic superioară.”

5. La articolul 12² alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Solicitarea avizului consultativ se dispune printr-o încheiere care nu se supune nici unei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei civile, însă pînă la pronunțarea Plenului Curții Supreme de Justiție asupra solicitării de emiteră a avizului consultativ se amână pledoariile.”

6. Articolul 17 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 17.** Unificarea practicii judiciare

(1) Pentru aplicarea corectă și uniformă a legislației, Curtea Supremă de Justiție, din oficiu, adoptă și publică hotărâri explicative și opinii consultative privind aplicarea corectă a normelor de drept și soluționarea justă a pricinilor civile.

(2) Hotărârile explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție și opiniile consultative ale colegiilor au caracter de îndrumare și nu sunt obligatorii pentru instanțele judecătorești.”

7. Codul se completează cu Articolul 17¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 17¹.** Depunerea documentelor prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor

(1) Cererile de chemare în judecată, cererile de apel, de recurs, de revizuire, de eliberare a ordonanțelor judecătorești și oricare alte cereri sau acte procedurale pot fi depuse în instanța de judecată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor care este unic pentru întreg sistemul judecătoresc din Republica Moldova. În acest caz, cererea trebuie să fie semnată cu semnătura electronică avansată calificată, iar actele anexate la ea se introduc în Programul integrat de gestionare a dosarelor sub formă de documente electronice semnate cu semnătură electronică avansată calificată.

(2) La depunerea actelor prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, se va anexa obligatoriu dovada semnăturii electronice în condițiile legislației în vigoare.”

8. La articolul 18 alineat (2) cuvintele ”și numai la deschiderea ședinței și pronunțarea hotărârii” se exclud.

9. La articolul 25 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) În cazurile expres prevăzute de lege, judecătorul examinează cauza în procedură scrisă.”

10. Articolul 42 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

”(5) Acțiunea civilă acceptată spre conexare conform art. 187 alin. (3) se examinează concomitent cu acțiunea inițială.”

11. Articolul 43:

la alineatul (2) litera b) cuvintele „pe parcursul judecării cauzei, s-a constatat că” se exclud;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Strămutarea pricinii de la o instanță la alta din motivele specificate la alin.(2) lit.a), b) și c) se face în faza pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare, în temeiul unei încheieri motivate a instanței în care este intentat procesul. Încheierea de strămutare a pricinii nu este supusă nici unei căi de atac”

se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Nu se admite formularea unei noi cereri de strămutare pe aceleași motive dacă anterior strămutarea a fost respinsă sau întemeiată pe motive cunoscute la data soluționării cererii anterioare. În acest caz, cererea de strămutare se anexează la materialele cauzei printr-o încheiere protocolară.”

12. La articolul 49 alineatul (4) se completează la final cu cuvintele: „precum și de respingere a pretențiilor ca fiind tardive.”

13. Articolul 52 se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Cererea de recuzare ce contravine alin. (5) și care invocă alte motive decât cele prevăzute la art. 50 și 51 se anexează la materialele dosarului printr-o încheiere protocolară.”

14. La articolul 53:

alineatul (1¹) se abrogă;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Cererea de recuzare se distribuie spre soluționare în mod aleatoriu prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor și se examinează fără a afecta continuitatea ședinței de judecată în maxim 5 zile lucrătoare, însă pînă la soluționarea cererii de recuzare se amână pledoariile, și adoptarea hotărârii sau deciziei judecătorești.”

la alineatul (3) cuvintele „și dacă recuzarea îi privește pe toți judecătorii ei” se exclud.

15. Articolul 58 alineatele (2), (2¹), (4) și (6) vor avea următorul cuprins:

„(2) Actele de procedură efectuate de minorii cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani, sînt lovite de nulitate relativă. Reprezentantul legal al minorului poate încuviința toate aceste acte sau numai o parte dintre ele. Instanța judecătorească va acorda un termen pentru încuviințarea actelor. Dacă actele nu sînt încuviințate în termenul stabilit, se va dispune anularea acestora.

(2¹) Actele de procedură efectuate de minorii cu vârste de pînă la 14 ani sau de persoanele supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei sînt nule. Prevederea nu se aplică în cazul în care persoana supusă măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei contestă hotărîrea respectivă.”

„(4) Drepturile, libertățile și interesele legitime ale minorilor cu vârsta între 14 și 18 ani, sînt apărute în instanța judecătorească de către părinții, înfietorii sau curatorii acestora, instanța fiind obligată să introducă în astfel de pricini minorii respectivi.”

„(6) Drepturile, libertățile și interesele legitime ale minorilor cu vârsta de pînă la 14 ani sînt apărute în instanța judecătorească de reprezentanții legali ai acestora – părinți, înfietori, tutori.”

16. La articolul 60:

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) Pe tot parcursul examinării cauzei civile, reclamantul este în drept să renunțe la acțiune, pîrîtul este în drept să recunoască acțiunea, iar părțile pot înceta procesul prin tranzacție.

(3) În faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare reclamantul este în drept să modifice obiectul sau temeiul acțiunii. Exercitarea acestui drept după începutul dezbaterilor judiciare va constitui o acțiune civilă nouă care poate fi depusă în instanța în ordine generală. În acest caz instanța va restitui părții printr-o încheiere protocolară, cererea de modificare a obiectului sau temeiului acțiunii, precum și actele anexate.”;

articolul se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) Nu se consideră modificare a acțiunii dacă reclamantul, completează temeiul acțiunii, mărește sau micșorează cuantumul pretențiilor, completează acțiunea cu pretenții accesorii sau solicită compensarea valorii obiectului pierdut sau pierit.”

17. La articolul 61:

în titlul articolului cuvântul ”părților” se substituie cu cuvintele ”participanților la proces”;

la alineatul (1) cuvintele ”Părțile sunt obligate” se substituie cu cuvintele ”Participanții la proces sunt obligați”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În caz de folosire cu rea-credință a drepturilor procedurale, instanța judecătorească, la cererea părții interesate, obligă partea vinovată să repare prejudiciul cauzat.”;

articolul se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Participanții care își exercită drepturile procedurale în mod abuziv se sancționează de către instanța de judecată cu amendă judiciară în mărime de pînă la 50 unități convenționale.”

18. La articolul 62:

la alineatul (2) propoziția a doua va avea următorul cuprins:

„Încheierea judecătorească prin care este respinsă cererea participantului la proces privind înștiințarea coparticipantului poate fi atacată odată cu fondul.”

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) În cazul existenței temeiurilor prevăzute la alin. (1), orice persoană are dreptul să solicite intervenirea în proces în calitate de coreclamant sau copârît. Încheierea judecătorească prin care a fost respinsă cererea persoanei interesate de a interveni în proces în calitate de coparticipant obligatoriu poate fi atacată cu recurs. Examinarea recursului nu afectează continuitatea procesului însă pînă la pronunțarea deciziei instanței ierarhic superioare, se vor amâna pledoariile. Dacă încheierea judecătorească prin care este respinsă cererea persoanei interesate de a interveni în proces în calitate de coparticipant obligatoriu a fost casată, instanța reia examinarea cauzei de la pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare.”

19. La articolul 65:

alineatul (4) cuvintele ”refuză să o examineze concomitent” se substituie cu cuvintele ”respinge examinarea concomitentă”;

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Încheierea prin care instanța respinge examinarea concomitentă a acțiunii intervenientului principal și acțiunea inițială a reclamantului poate fi atacată cu recurs. Examinarea recursului nu afectează continuitatea procesului, însă pînă la pronunțarea deciziei instanței ierarhic superioare, se vor amâna pledoariile. Dacă încheierea judecătorească prin care este respinsă cererea persoanei interesate de a interveni în proces în calitate intervenient principal a fost casată, instanța reia examinarea cauzei de la pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare.”

20. La articolul 67 la alineatul (5), cuvintele “ de acesta sau” se exclud.

21. Articolul 75 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:
„(1¹) Persoanele fizice pot fi reprezentate în judecată de către soț/soție, părinți, copii majori, dacă aceștia sunt licențiați în drept și sunt împuterniciți printr-o procură autentificată notarial.”

22. La articolul 77 lit. c) sintagma „art. 304, 316 și 318³;” se substituie cu sintagma „art. 278⁵, 304, și 316;”

23. Articolul 85 alineatul (1), se completează cu litera „n¹)” cu următorul cuprins:

”n¹) participanții la proces – pentru încasarea cheltuielilor de judecată suportate în cauze civile soluționate irevocabil;”

24. La articolul 86 alineatul (1), cuvintele „Până la etapa dezbaterilor judiciare, judecătorul sau instanța judecătorească „se substituie cu cuvintele „Judecătorul pînă la acceptarea cererii de chemare în judecată.”

25. La articolul 89 alineatul (1):

litera g), textul „art. 369, 408 și 409;” se substituie cu textul „art. 369, art. 426¹;”;

litera e) se completează la final cu sintagma: „, art. 374 alin. (4);”.

26. La articolul 97 alineatul (2) cuvintele „nu-și susține pretențiile” se substituie cu cuvintele „renunță la pretenții”.

27. Articolul 98 se completează cu alineatul (4) care va avea următorul cuprins:

„(4) Prin hotărîre judecătorească, decizie a instanței de apel sau decizie a instanței de recurs se va dispune în mod obligatoriu încasarea cheltuielilor suportate de instanța de judecată de la partea care a pierdut procesul. Modul de cuantificare a acestora se face conform metodologiei aprobate prin hotărîre de Guvern. Dacă procesul a încetat conform art. 265 lit. a), b), e), h) sau cererea a fost scoasă de pe rol conform art.267 lit. a), d), e), f), g), h), k) prin încheierea respectivă instanța va dispune în mod obligatoriu încasarea cheltuielilor suportate de instanța de judecată de la reclamant.”

28. Articolul 100:

alineatul (1) după cuvintele „prin intermediul biroului executorului judecătorec” se completează cu cuvintele „, la adresa electronică înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor”.

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Cererea de chemare în judecată și actele de procedură ale instanței de judecată se comunică autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor la care aceștia sunt conectați prin adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată, în mandatul de avocat, în alte acte ce atestă utilizarea poștei electronice. Actele de procedură expediate prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor se consideră comunicate.”

29. Articolul 102:

la alineatul (2) cuvintele „prin telegramă” se substituie cu cuvintele „ prin telefon și la adresa electronică înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor”;

articolul se completează cu alineatul (7) cu următorul cuprins:

”(7) Citațiile și înștiințările judiciare trimise la sediul persoanelor juridice și nerecepționate la expirarea termenelor de reclamare se consideră înmânate la data expirării termenului de reclamare, chiar dacă destinatarul nu a reclamat corespondența de la oficiul poștal. Citațiile și înștiințările expediate la adresa electronică înregistrată în cadrul Programului integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate.”

30. Articolul 104 se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Citațiile pot fi expediate în condițiile prezentului cod prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor”.

31. La articolul 105:

alineatul (1¹) și (4) vor avea următorul cuprins:

„(1¹) Citația sau înștiințarea se expediază autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin orice mijloc de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte. Citația sau înștiințarea poate fi transmisă persoanelor fizice prin mijloace de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte sau prin poșta electronică din cadrul Programului integrat de gestionare a dosarelor la solicitarea persoanelor în cauză.”;

„(4) Reprezentanții părților și alți participanți la proces pot remite unul altuia actele de procedură judiciară. În acest caz, comunicarea actelor va fi confirmată prin semnătură pe exemplarul ce urmează a fi depus în instanță sau, după caz, prin orice mijloace care asigură confirmarea primirii.”.

alineatul (5) se completează cu următorul text:

„Dacă părțile și participanții la proces sînt reprezentate de avocați, citația și înștiințarea se expediază la sediul acestora, recepționarea înlăturând orice viciu de citare a participanților. Citațiile și înștiințările expediate reprezentanților la adresa electronică înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate de către părți și participanți la proces.”

articolul se completează cu alineatul (10) cu următorul cuprins:

„(10) Prevederile alineatelor (6)-(9) nu se aplică citării sau înștiințării prin poștă electronică.”

32. Articolul 107 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 107.** Schimbarea adresei pe parcursul procesului

(1) Dacă își schimbă domiciliul sau sediul după pornirea procesului partea sau reprezentantul este obligat să comunice instanței noua adresă. În lipsa unei astfel de comunicări, citația sau înștiințarea se trimite la ultima adresă cunoscută instanței și se consideră înmînată chiar dacă destinatarul nu mai locuiește sau nu își are sediul acolo.

(2) Partea este obligată să informeze instanța în termen de 3 zile, dar nu mai târziu de data ședinței de judecată despre angajarea unui avocat, schimbarea sau renunțarea la serviciile avocatului, prezentând instanței datele de contact ale noului avocat, inclusiv adresa electronică a acestuia.”

33. Articolele 113 și 115 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 113.** Efectele neîndeplinirii în termen a actului de procedură

Dreptul de a efectua actul de procedură încetează o dată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța judecătorească. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din drept, dacă legea nu prevede altfel.”

„**Articolul 115.** Prelungirea termenului de procedură

La cererea participanților la proces interesați, instanța judecătorească poate prelungi termenul de procedură stabilit de instanța judecătorească. Termenul poate fi prelungit pentru același temei o singură dată. Termenul de procedură stabilit de lege nu poate fi prelungit, rămânând aplicabile dispozițiile art. 116.”

34. Articolul 119:

alineatul (1), se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

”Probele se prezintă în faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare în termenul stabilit de instanță, dacă legea nu prevede altfel.”

alineatul (3) după a doua propoziție se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

”Refuzul sau omisiunea persoanelor menționate de a comunica și de a prezenta instanței în termenul fixat, din motive imputabile acestora, probele reclamate, dacă în acest mod se tergiversează judecarea cauzei se sancționează cu amendă judiciară de pînă la 50 unități convenționale pentru fiecare caz de tergiversare”.

35. Codul se completează cu articolul 119¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 119¹.** Ordinea de prezentare a probelor

(1) Toate probele se prezintă, sub sancțiunea decăderii, în termenul stabilit de instanța de judecată, în cadrul fazei pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, dacă legea nu prevede altfel. În cazul prezentării probelor contrar condițiilor prevăzute de lege, judecătorul va dispune restituirea acestora printr-o încheiere protocolară.

(2) Probele care nu au fost prezentate în condițiile alin. (1) nu vor mai putea fi administrate pe parcursul procesului, decît în cazurile în care:

a) necesitatea probei rezultă din exercitarea drepturilor prevăzute la art.60 alin.(3) și (3¹);

b) participantul a fost în imposibilitate de a prezenta proba în termen;

c) administrarea probei nu duce la întreruperea ședinței.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (2) partea adversă are dreptul la proba contrară în termenul stabilit de instanță numai asupra aceluiași aspect pentru care s-a admis proba invocată.

(4) Proba prezentată după faza pregătirii pricinii pentru dezbateri, care determină întreruperea ședinței, se administrează dacă este acceptată de partea adversă.”

36. La articolul 122 la alineatul (4), cifra ”204” se substituie cu cifra ”119”.

37. Articolul 124 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 124.** Decăderea din dreptul de a efectua expertiza

(1) Partea care cere efectuarea unei expertize este obligată să achite plata pentru serviciile de efectuare a expertizei judiciare, în termen de 10 zile de la admiterea cererii de către instanța de judecată.

(2) Neplata, de către solicitantul expertizei, a sumei pentru efectuarea expertizei, atrage decăderea din dreptul de a solicita repetat efectuarea expertizei judiciare.

(3) În cazul în care partea care a solicitat expertiza va demonstra că a fost în imposibilitate să achite costul expertizei, din motive ce nu îi sunt imputabile, în termenul stabilit de expert, de instituția publică de expertiză judiciară sau de biroul de expertiză judiciară, instanța de judecată va decide asupra cererii repetate de efectuare a expertizei judiciare”.

38. Articolul 138:

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Dacă participanții la proces nu execută încheierea judecătorească privind prezentarea înscrisurilor și pe parcursul examinării cauzei se constată ca acestea sînt deținute de participant, dar nu au fost prezentate, instanța poate considera dovedite afirmațiile participantului care a solicitat prezentarea cu privire la cuprinsul înscrisurilor reclamate.”

la alineatul (4), după cuvintele ”numai cu documente în original” se completează cu cuvintele ”și cînd urmare a soluționării cauzei înscrisul își pierde efectul juridic.”

39. La articolul 143 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Obiectele care nu pot fi prezentate în judecată se cercetează de către instanța de judecată la locul aflării lor sau în alt loc determinat de instanță prin filmare, fotografiere și, după caz, sunt sigilate. Ora, data și locul cercetării la fața locului se consemnează într-un proces-verbal ce va fi întocmit la fața locului. Dacă este cazul, procesul-verbal va cuprinde și alte elemente relevante referitoare la obiectele cercetate, care nu pot fi redată prin filmare sau fotografiere. Cercetarea la fața locului se face cu concursul participanților la proces, în prezența specialiștilor și experților, după caz.”

40. La articolul 149, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

“(1) Expertiza se efectuează de către o persoană dezinteresată în soluționarea pricinii, care este înscrisă în Registrul de stat al experților judiciari, sau o persoana solicitată pentru efectuarea expertizei, recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar, în condițiile Legii cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.”

41. Articolul 151 va avea următorul cuprins:

„Articolul 151. Recuzarea expertului

(1) Înaintea desemnării expertului, participanții la proces sunt obligați să formuleze recuzări, dacă există temeiurile prevăzute în art. 51 din prezentul cod în privința oricărui/oricăror expert/experti înscriși în Registrul de stat al experților judiciari. Temeiul de recuzare trebuie dovedit. Dacă participanții la proces nu au formulat recuzări în privința unuia sau câtorva experți judiciari, instituția de expertiză poate desemna pentru efectuarea expertizei oricare expert sau experți pentru efectuarea acesteia.

(2) Cererea de recuzare a expertului/expertilor din Registrul de stat al experților judiciari se depune odată cu solicitarea efectuării expertizei și se examinează de către instanța de judecată în condițiile art. 53 alin. (1) și (1¹).

(3) Recuzarea se judecă în ședință de judecată, cu citarea participanților la proces și a expertului/expertilor recuzați. Neprezentarea acestora nu afectează valabilitatea actului dispus de instanță.

(4) Încheierea prin care este soluționată recuzarea expertului/expertilor poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

(5) Dacă pentru efectuarea expertizei a fost desemnată o persoană, recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar, în condițiile Legii cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, aceasta poate fi recuzată în temeiurile și condițiile art. 51 și 53 alin. (1) și (1¹) din prezentul cod.

(6) Dacă temeiul de recuzare a expertului a apărut ulterior se vor aplica prevederile stabilite de art. 52 și 53 din prezentul cod ”

42. La articolul 152 alineatul (3), cuvintele “să solicite instanței ordonarea efectuării unei expertize repetate, suplimentare, colegiale sau complexe.” se substituie cu cuvintele “să solicite instanței ordonarea efectuării unei expertize primare, de bază, individuale, monospecializate sau repetate, suplimentare, în comisie, complexe și altor tipuri de expertize conform legislației.”

43. La articolul 153 la alineatul (1), după cuvintele ”, termenul acordat pentru efectuarea expertizei și prezentarea raportului de expertiză,” se completează cu cuvintele “în sarcina cui se pune achitarea costului expertizei”.

44. La articolul 154 alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Expertul este obligat să prezinte explicații în fața instanței judecătorești. Expertul poate da explicații instanței, prezentându-se personal în ședință la ora, data și locul citării sau poate comunica cu instanța și participanții la proces prin videoconferință. În cazul neprezentării nejustificate, al modificării raportului de expertiză în ședință de judecată față de cel depus în scris, al refuzului de a efectua expertiza, dacă este obligat să o efectueze, sau al neprezentării materialelor din dosar ori altor materiale utilizate, cheltuielile suportate de persoanele interesate vor fi puse în sarcina expertului. Concomitent, acestuia i se poate aplica amendă de 15 unități convenționale. În cazul neîndeplinirii obligațiilor după aplicarea amenzii sau în caz de nerecuperare a cheltuielilor suportate de persoanele interesate, sancțiunea amenzii va fi aplicată repetat.”.

45. Articolul 156, 157 și 159 se abrogă.

46. Articolul 163:

la alineatul (1) cuvântul „executorie” se exclude;

articolul se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Încheierea judecătorească privind aplicarea amenzii judiciare poate fi atacată odată cu fondul cauzei. Dacă hotărârea sau decizia instanței nu este atacată, recursul separat împotriva încheierii de aplicare a amenzii judiciare se depune în termenul prevăzut de lege după ce hotărârea sau decizia rămîne irevocabilă prin neatacare, cu excepția cazului cînd încheierea este emisă de Curtea Suprema de Justiție.

(4) Încheierea devine executorie după verificarea legalității acesteia în condițiile alin. (3) de către instanța ierarhic superioară, după expirarea termenului de apel sau recurs, dacă nu s-a exercitat calea de atac corespunzătoare, sau de la pronunțarea de către Curtea Suprema de Justiție a încheierii de aplicare a amenzii judiciare.”

47. Articolele 164 și 165 se abrogă.

48. La articolul 166:

la alineatul (2):

literele b¹), c²) vor avea următorul cuprins:

„b¹) numărul de telefon și alte date de contact ale reclamantului persoană fizică; numărul de telefon, poșta electronică, adresa electronică înregistrată în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor și alte date de contact ale reclamantului persoană juridică;”;

„c²) numele, prenumele, adresa, numărul de telefon, poșta electronică, adresa electronică înregistrată în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor și alte date de contact ale reprezentantului reclamantului;”;

la litera e), după cuvintele ”pretențiile și” se completează cu cuvîntul ”toate”;

se completează cu literile h¹), h²), h³), h⁴), h⁵) cu următorul cuprins:

h¹) lista constatărilor tehnico-științifice necesare;

h²) lista expertizelor judiciare necesare;

h³) lista probelor anexate;

h⁴) lista probelor reclamate;

h⁵) cererile de reclamare a probelor, efectuare a expertizei, numire/recuzare a experților, alte cereri formulate;

alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) Cererea de chemare în judecată a reclamantului persoană fizică, care este asistat în judecată de un avocat, și cererea de chemare în judecată a reclamantului persoană juridică trebuie să fie dactilografiată și poate fi depusă prin intermediul Programului Integrat de gestionare a Dosarelor cu semnătură electronică avansată calificată”

49. Articolul 167

alineatul (1) se completează cu literele f), g), h), i), și j) cu următorul cuprins:

- „f) copia cererii de reclamare a probelor;
- g) copia cererii de efectuare a expertizei;
- h) copia cererii de recuzare a experților;
- i) copia cererii de efectuare a constatărilor tehnico-științifice;
- j) copia cererii de asigurare a acțiunii;”

se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

(3) Cererile indicate la literele f) – j) se depun fie odată cu cererea de chemare în judecată, fie în cadrul pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare.

50. La articolul 170 alineatul (1) lit. c) va avea următorul cuprins:

„c) cererea a fost depusă de o persoană care, în pricina civilă respectivă, nu are capacitate de exercițiu a drepturilor procedurale civile;”

51. Articolul 172:

la alineatul (1) propoziția a doua se exclude;

alineatul (2) se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

”Dispozițiile privind administrarea probelor se aplică în mod corespunzător.”

52. Articolul 173 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dacă cererea depusă ca reconvențională nu se încadrează nici într-un temei prevăzut la alin.(1) sau este depusă după termenul stabilit de lege, instanța o va restitui părții printr-o încheiere protocolară nesusceptibilă de recurs, cu posibilitatea depunerii acesteia în condiții generale.”

53. Articolul 178 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Încheierea de asigurare a acțiunii, se expediază de către instanța reclamantului, iar copia încheierii de asigurare a acțiunii – pârâtului, inclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor”.

54. Articolul 181:

alineatul (3), după cuvintele „nu suspendă” se completează cu cuvintele ”examinarea cauzei și”;

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

”(4) Pentru soluționarea recursului împotriva încheierii de asigurare a acțiunii sau de respingere a cererii de asigurare a acțiunii, instanței de recurs i se trimite copia dosarului certificată de instanța care a emis încheierea respectivă sau prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor”.

55. Articolul 183 alineatul (2):

litera d) va avea următorul cuprins:

”d) prezentarea tuturor probelor;”

se completează cu litera f), g), h) și i) cu următorul cuprins:

„f) examinarea și deciderea în privința cererilor depuse și neexamine de instanța de judecată privind numirii expertizei, expertului, reclamarea probelor, asigurarea acțiunii;

g) stabilirea termenelor pentru executarea actelor de procedură;

h) stabilirea datei, orei, duratei și locului petrecerii ședinței de judecată;

i) stabilirea ordinii și timpului necesar pentru audierea martorilor, experților sau a altor persoane, examinarea altor acte procedurale.”

56. La articolul 184, cifra „5” se substituie cu cifra „15”.

57. Articolul 185:

alineatul (1):

literele a¹), g) și m) vor avea următorul cuprins:

”a¹) concretizează dacă reclamantul a prezentat toate probele, oferind, în funcție de solicitarea acestora, un termen suficient pentru prezentarea sau reclamarea probelor;

g) în condițiile prevăzute de lege, reclamă organizațiilor și persoanelor fizice probele necesare;

m) soluționează la cerere sau din oficiu problema strămutării pricinii la o altă instanță de judecată;”

se completează cu literele c¹), n) – u) cu următorul cuprins:

”c¹) remite pîrîtului și, după caz, intervenientului copiile de pe înscrisurile prezentate suplimentar de către reclamant sau intervenient după studierea referinței;

„n) la cerere, soluționează excepția de tardivitate a pretențiilor;

o) soluționează primirea cererii de modificare a cererii de chemare în judecată sau, după caz, a cererii reconvenționale, în condițiile art. 60 alin. (3) și (3¹), respectiv art. 173;

p) explică participanților la proces consecințele încălcării termenelor de efectuare a actelor de procedură;

q) soluționează cererea participanților la proces privind încetarea procesului sau scoaterea cererii de pe rol;

r) contactează părțile în vederea stabilirii datei ședinței de judecată, inclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor;

s) stabilește ordinea și durata necesară pentru audierea martorilor, experților, specialiștilor, precum și pentru efectuarea altor acte procedurale;

t) stabilește data, ora, durata și locul desfășurării ședinței de judecată;

u) efectuează alte acte procedurale.”

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

”(2) Pentru clarificarea tuturor aspectelor legate de pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare, în special cele referitoare la prezentarea probelor, judecătorul va convoca părțile în ședință organizatorică. În ședința organizatorică participanții la proces vor formula cereri și demersuri în condițiile legii.”

articolul se completează cu alineatul (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) La etapa pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare participanții la proces pot, formula cereri de recuzare a judecătorului, specialistului interpretului, greșierului, expertului, cereri privind completarea temeiului acțiunii, mărirea sau micșorarea cuantumului pretențiilor, completarea acțiunii cu pretenții accesorii sau compensarea valorii obiectului pierdut sau pierit, precum și de renunțare totală sau parțială la acțiune, recunoaștere totală sau parțială a pretențiilor sau demersuri de împăcare, inclusiv cu ajutorul mediatorului.

(4) Participanții la proces doar în faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare pot solicita sub sancțiunea decăderii din acest drept, încetarea procesului

în temeiul art. 265 lit. a), c¹), e), g), h) sau scoaterea de pe rol în temeiul art. 267 lit. a), b), c), e) și h)”.

58. Articolul 186:

alineatul (1) la final se completează cu cuvintele ”sub sancțiunea decăderii”;

alineatul (2) la propoziția a doua după cuvintele ”de instanță” se completează cu cuvintele ”pârîtul este decăzut din dreptul de a mai propune probe, dacă legea nu prevede altfel, iar”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) În referință se indică:

a) instanța căreia îi este adresată;

b) numele sau denumirea reclamantului, domiciliul ori sediul lui,

c) numele sau denumirea pârîtului, domiciliul ori sediul lui, dacă pârîtul este o persoană juridică, datele bancare, codul fiscal, dacă reclamantul nu le-a menționat în cererea de chemare în judecată, sau sunt altele decît cele comunicate de reclamant, numele reprezentantului și adresa lui, în cazul în care referința se depune de reprezentant; dacă pârîtul locuiește în străinătate, adresa din Republica Moldova unde urmează a i se face comunicările despre proces,

d) numărul de telefon, și alte date de contact ale pârîtului persoană fizică; numărul de telefon, poșta electronică și alte date de contact ale pârîtului persoană juridică;

e) numele, prenumele, adresa, numărul de telefon, poșta electronică și alte date de contact ale reprezentantului pârîtului;

f) răspunsul la toate pretențiile cererii, circumstanțele de fapt și de drept,

g) toate probele împotriva fiecărei revendicări;

h) excepțiile de procedură pe care pârîtul le invocă față de cererea reclamantului, cererile și demersurile pârîtului;

i) se formulează cererile indicate la art. 167 alineatul (1) litera f), g), h), i) și j), după caz și actele indicate la art. 166 alineatul (2) lit. i), j), l), m);

j) alte date, importante pentru soluționarea cauzei.”

articolul se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) Pentru instanța judecătorească se anexează copii certificate de pe înscrisuri și de pe alte documente pe care se întemeiază referința pentru toți participanții la proces. Referința se semnează de pârît sau de reprezentantul lui împuternicit în modul stabilit. Referința pârîtului persoană fizică, care este asistat în judecată de un avocat, și referința pârîtului persoană juridică trebuie să fie dactilografiată și depusă prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor.”

59. Codul se completează cu articolul 186¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 186¹.** Excepția de tardivitate

(1) Cererile depuse în instanța de judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată de parte la faza pregătirii cauzei pentru dezbateri, vor fi examinate în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul

de prescripție sau solicită repunerea la ridicarea excepției, instanța de judecată va examina excepția de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

(2) Excepția de tardivitate și, după caz, repunerea în termen se soluționează în ședință de judecată convocată la faza pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanților citați legal nu împiedică examinarea cererilor.

(3) Dacă, după caz, nu se dispune repunerea în termenul de prescripție și/sau se admite excepția de tardivitate, instanța de judecată va respinge acțiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi contestată cu recurs.

(4) Instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii adoptată conform alin.(3) este în drept:

a) să respingă recursul și să mențină încheierea;

b) să admită recursul și să caseze integral încheierea, restituind cauza spre rejudecare în fond.

(5) Dacă se dispune repunerea în termen și/sau excepția de tardivitate se respinge, instanța de judecată va emite o încheiere motivată pasibilă de contestare odată cu fondul și va continua examinarea cauzei.”

60. Articolul 187 va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă pe rolul aceleiași instanțe se află cauze civile conexe prin pretenții, temeuri de apariție sau prin probe, la cererea motivată a părții sau din oficiu, instanța va adopta o încheiere de transmitere spre conexare către cauza civilă acceptată mai devreme doar dacă conexarea se face în scopul evitării pronunțării de hotărâri contradictorii. Completul de judecată căruia i-a fost transmisă cauza civilă spre conexare va adopta o încheiere de acceptare a cererii pe rol pentru examinare concomitentă.

(2) În cazul în care cauze civile conexe prin pretenții, temeuri de apariție sau prin probe sînt examinate de mai multe instanțe judecătorești în același timp, acestea urmează a fi conexe, la cererea motivată a uneia din părțile din aceste cauze, printr-o încheiere și examinate de judecătoria sesizată mai întîi doar dacă conexarea se face în scopul evitării pronunțării de hotărâri contradictorii. Judecătoriile (judecătoria) sesizate ulterior vor strămuta pretențiile la judecătoria sesizată mai întîi printr-o încheiere ce poate fi atacată odată cu fondul cauzei. Instanța de judecată căreia i-a fost transmisă cauza civilă spre conexare va adopta o încheiere de acceptare a cererii pe rol pentru examinare concomitentă sau poate ridica un conflict de competență.

(3) Prevederile prezentului articol se aplică numai la examinarea pricinilor în primă instanță.”

61. La articolul 190 alineatul (1) se completează cu o propoziție care va avea următorul cuprins:

„În funcție de complexitatea cauzei instanța va stabili mai multe termene ale ședinței de judecată, în zile consecutive.”

62. La articolul 193 alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Examinarea în fond a cauzelor civile se face într-o singură ședință de judecată continuă. În cazul în care legea nu prevede altfel, judecarea pricinilor civile

are loc în ședință de judecată cu înștiințarea obligatorie a participanților la proces despre locul, data și ora ședinței.”

63. Articolul 194 se completează cu alineatul (4) cu următorul conținut:

(4) Președintele ședinței de judecată asigură publicarea tuturor actelor procedurale pe pagina electronică a instanței de judecată în compartimentul pricinii respective, în termen de 3 zile calendaristice de la emiterea actului procedural respectiv.

64. Articolul 203 și 204 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 203.** Soluționarea cererilor și demersurilor participanților la proces

(1) La începutul ședinței de judecată instanța verifică posibilitatea examinării cauzei în lipsa participantului/participanților citați legal.

(2) Dacă instanța constată că participantul la proces sau reprezentantul său formulează alte cereri sau demersuri decât cele prevăzute la art. 185 alin. (3) sau adresează repetat cereri sau demersuri cu rea-credință ori dacă acestea sunt vădit neîntemeiate sau sunt formulate cu scopul tergiversării examinării cauzei, aplică acestuia o amendă judiciară de pînă la 50 unități convenționale”;

„**Articolul 204.** Prezentarea probelor în ședința de judecată

Instanța decide acceptarea probelor în condițiile art. 119¹ al prezentului Cod.”

65. La articolul 204¹ :

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) În condițiile în care ședința de judecată a fost deschisă și examinarea pricinii în fond a început, întreruperea acesteia poate avea loc doar în funcție de regimul de muncă al instanței de judecată (pauza de prînz, sfîrșitul zilei de muncă).”

la alineatul (3), ultima propoziție se exclude.

66. Articolul 206:

alineatul (2) se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

„Dacă scoaterea cererii de pe rol încalcă dreptul altor participanți la proces, instanța examinează cauza în lipsa reclamantului.”

alineatul (6) va avea următorul cuprins:

”(6) Absența nemotivată în ședință a reprezentantului dacă aceasta a cauzat amînarea judecării pricinii, se sancționează cu amendă judiciară de pînă la 50 unități convenționale. În această situație, instanța va obliga reprezentantul, la cererea separată a părții interesate, să repare prejudiciul cauzat prin amînarea procesului.”

67. La articolul 207 alineatul (3), cuvintele „martorului după cea de-a doua citare” se substituie cu cuvintele „martorului, expertului, specialistului și interpretului.”

68. La articolul 208 alineatul (1) va avea următorul cuprins:

”(1) Amînarea procesului se admite doar în cazurile prevăzute de prezentul cod.”

69. La articolul 211:

alineatul (1) propoziția întîi va avea următorul cuprins:

„În cadrul examinării pricinii în fond, președintele ședinței este obligat să asigure posibilitatea ca participanții la proces să-și expună considerentele referitor la circumstanțele de fapt și de drept ale pricinii, să facă completări, să cerceteze și să aprecieze probele administrate în condițiile prezentului cod.”

alineatul (2) după cuvintele „prezentat de președintele ședinței sau de judecător” se completează cu cuvintele „care include cerințele și argumentele succinte din cererea de chemare în judecată și din referință, precum și probele prezentate de participanții la proces.”;

articolul se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dacă pîrîtul recunoaște acțiunea, instanța de judecată va pronunța o hotărîre de admitere a pretenției fără a cerceta probele. Dacă recunoașterea contravine legii ori încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, interesele societății sau ale statului, instanța de judecată va emite o încheiere de respingere a recunoașterii, care poate fi contestată odată cu fondul, continuînd examinarea în fond”.

70. Articolul 213:

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

”(1¹) În cazuri complexe judecătorul poate dispune înserarea în procesul-verbal al ședinței a rezumatului explicațiilor participanților la proces.

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Participantul la proces care nu se poate prezenta în ședința de judecată din cauză că se află peste hotarele Republicii Moldova, execută pedeapsa în penitenciarele din Republica Moldova, din cauza dezabilităților locomotorii sau internării într-o instituție medicală, poate fi audiat prin intermediul videoconferinței la cerere sau din oficiu. Audierea prin intermediul videoconferinței a participantului aflat peste hotarele Republicii Moldova are loc din sediul misiunii diplomatice a Republicii Moldova, a instituției penitenciare, a instituției medicale, de asistență socială, a autorității tutelare sau a oficiului de probațiune, după caz, care dispune de mijloace tehnice corespunzătoare și care verifică identitatea participantului”.

71. La articolul 215 alineatul (1), ultima propoziție va avea următorul cuprins:

„Declarația semnată se anexează la materialele dosarului”.

72. Articolul 216:

se completează cu alineatul (1¹) care va avea următorul cuprins:

„(1¹) Audierea martorului are loc în sala de ședință. În cazul imposibilității de a se prezenta în ședință, la cererea participanților, a martorului sau din oficiu, instanța poate dispune audierea martorului prin intermediul videoconferinței. Audierea prin intermediul videoconferinței a martorului aflat peste hotarele Republicii Moldova are loc din sediul misiunii diplomatice a Republicii Moldova; a martorului aflat pe teritoriul Republicii Moldova – din biroul notarial, Inspectoratul Național de Probațiune sau biroul executorului judecătoresc; a martorului care execută pedeapsa în penitenciarele din Republica Moldova – din instituția penitenciară în care execută pedeapsa; a martorului internat într-o instituție medicală

care nu se poate deplasa pentru a participa la ședințele de judecată – din sediul instituției medicale, dacă acestea dispun de mijloace tehnice corespunzătoare și cu verificarea identității martorului”.

alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) După audiere, martorul părăsește sala de ședințe, dacă instanța nu decide altfel.”

73. La articolul 220 alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Audierea martorului se înregistrează audio, după caz și video, cu anexarea suportului digital al înregistrării declarațiilor la materialele dosarului.”

74. Articolul 224:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Probele materiale se cercetează de instanța judecătorească și se prezintă spre examinare participanților la proces și reprezentanților lor, precum și experților, specialiștilor și martorilor, după caz. Persoanele cărora li s-au prezentat probe materiale pot atrage atenția instanței judecătorești asupra circumstanțelor aferente actului cercetării. Declarațiile depuse se înregistrează audio, după caz și video, fapt despre care se fac consemnări în procesul-verbal al ședinței.”;

alineatul (2) se abrogă;

75. La articolul 227 alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Dacă persoana care defăimează înscrisul indică autorul sau complicele falsului, instanța, printr-o încheiere judecătorească motivată nesusceptibilă cu recurs, prezintă procurorului proba defăimătoare. Acest lucru nu suspendă examinarea cauzei.”

76. La articolul 230 alineatul (4) ultima propoziție va avea următorul cuprins:

“Consultația și explicația verbală a specialistului se înregistrează audio, și după caz, video, consemnându-se acest fapt în procesul-verbal al ședinței.”

77. Articolul 232 va avea următorul cuprins:

“Articolul 232. Finalizarea examinării pricinii în fond

După examinarea tuturor probelor, președintele ședinței de judecată concretizează dacă reclamantul nu renunță la acțiune, pârâtul nu recunoaște pretențiile, dacă părțile nu intenționează să se împace sau dacă participanții nu solicită completarea materialelor din dosar în condițiile art. 119¹ alin. (4). În lipsa unor astfel de cereri, președintele ședinței de judecată declară finalizarea examinării cauzei, și trece la pledoarii.”

78. La articolul 233:

în titlul articolului cuvintele „Susținerile verbale” se substituie cu cuvântul „Pledoariile”;

la alineatul (1) și (2) cuvintele “susținerile orale” se substituie cu cuvântul “pledoariile”.

79. La articolul 234 cuvintele “susținerile orale” se substituie cu cuvântul “pledoarii”.

80. La articolul 235:

la alineatul (1) cuvintele “susținerile orale” se substituie cu cuvântul “pledoarii”.

alineatul (2), cuvintele „sau cercetate noi probe” se substituie cu cuvintele „care rezultă din materialele cauzei” și cuvintele “susținerilor orale” se substituie cu cuvântul “pledoariilor”.

81. La articolul 236:

alineatul (1), cuvintele “susținerile orale” se va substitui cu cuvântul “pledoariilor”,

alineatul (6) cifra ”15” se substituie cu cifra ”30”.

82. La articolul 240 alineatul (2), cuvintele „a unor probe” se substituie cu cuvintele „a probelor din dosar”.

83. Articolul 241, alineatul (7) va avea următorul cuprins:

„(7) În cazul în care instanța judecătorească dispune executarea imediată a hotărârii, în dispozitiv se face o mențiune în acest sens. Dacă instanța a respins pretențiile reclamantului, va dispune prin hotărâre anularea măsurilor de asigurare a acțiunii.”

84. La articolele 243 și 246 cuvintele „și dobânda de întârziere determinată conform art. 619 din Codul civil, pe care urmează să o achite debitorul, chiar și în lipsa vinovăției, dacă nu execută hotărârea în termen de 90 de zile de la data când aceasta a devenit definitivă” se exclud.

85. Articolul 249:

la alineatul (2) ultimele trei propoziții se substituie cu următorul text:

”Problema corectării unor astfel de greșeli se soluționează în baza dosarului și/sau a materialelor anexate la cererea de corectare, fără citarea participanților la proces. Instanța care examinează problema corectării poate dispune citarea participanților pentru a se expune cu privire la temeiurile de corectare.”

articolul se completează cu alineatele (2¹), (2²) și (2³) cu următorul cuprins:

”(2¹) În cazul în care cererea privind corectarea greșelilor sau omisiunilor din hotărâre se depune în cadrul examinării cauzei în instanța de apel sau de recurs, aceasta va fi soluționată de către instanța respectivă.

(2²) În cazul în care cererea privind corectarea greșelilor sau omisiunilor din hotărâre se referă la actele emise de instanța de apel sau de recurs, acestea vor fi soluționate de către instanțele respective.

(2³) Prevederile prezentului articol sînt aplicabile și pentru corectarea greșelilor sau omisiunilor din încheierile, deciziile și ordonanțele judecătorești.”

la alineatul (3) după cuvintele ”asupra cererii” se completează cu cuvintele „se comunică participanților la proces și”.

86. Articolul 252 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Cererile menționate la alin.(1) se soluționează pe baza dosarului și/sau a materialelor anexate la cerere și după caz a referinței, fără citarea părților și/sau a executorului judecătoresc. Instanța ce examinează cererea va remite participanților cererea și copiile anexate stabilind un termen în condițiile art.186 pentru depunerea

referinței. Instanța poate dispune citarea acestora pentru a se expune cu privire la respectiva cerere. ”

87. Articolul 254 alineatul (2) se completează cu literă d) cu următorul cuprins:

”d) emise de instanța de apel, fără drept de recurs. ”

88. Articolul 258 va avea următorul cuprins:

” **Articolul 258.** Asigurarea executării hotărârii

Concomitent cu pronunțarea unei hotărâri privind adjudecarea unor sume de bani, a unor bunuri sau a contravalorii lor, instanța la cererea părții interesate înaintate pînă la pledoarii, este în drept să dispună în dispozitivul hotărârii aplicarea măsurilor de asigurare, potrivit prevederilor Capitolului XIII”.

89. La articolul 260 alineatul (1) litera e) se abrogă.

90. La articolul 263 alineatul (2) cuvintele ”atît cît durează suspendarea procesului” se exclud.

91. Articolul 264 va avea următorul cuprins:

„**Articolul. 264** Reluarea procesului

După încetarea circumstanțelor care au dus la suspendarea procesului, instanța de judecată dispune, la cererea participanților la proces sau din oficiu, reluarea procesului. În acest caz, instanța citează participanții la proces conform regulilor generale.”

92. La articolul 267:

literele b) și e) vor avea următorul cuprins:

„b) cererea a fost depusă de o persoană care, în pricina civilă respectivă, nu are capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale civile.”

„e) există o clauză arbitrală prin care părțile decid să soluționeze litigiul pe cale arbitrală, iar pîrîtul a ridicat obiecții împotriva soluționării litigiului în judecată, în faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare; ”

93. Articolul 268 alineatul (4) se completează cu următorul text:

”Cererea privind anularea încheierii de scoatere a cererii de pe rol se soluționează pe baza dosarului și a materialelor anexate la cerere, fără participanții la proces. Instanța care examinează cererea poate dispune citarea participanților pentru a se pronunța cu privire la respectiva cerere. ”

94. Articolul 269 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Încheierile referitoare la procedura de executare, se emit unipersonal, fără citarea participanților, cu excepția cazurilor în care judecătorul apreciază necesară citarea și prezența participanților în ședință de judecată.”

95. Articolul 270 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Încheierea de încetare a procesului sau de scoatere a cererii de pe rol anulează măsurile de asigurare a acțiunii, dacă acestea au fost aplicate.”

96. Articolele 273, 274 și 275 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 273.** Obligativitatea întocmirii procesului-verbal

Pentru fiecare ședință de judecată, inclusiv pentru ședința organizatorică la faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, precum și pentru fiecare act de

procedură îndeplinit în afara ședinței cu participarea părților, se întocmește proces-verbal.

Articolul 274. Cuprinsul procesului-verbal

(1) În procesul-verbal al ședinței de judecată sau al actului de procedură îndeplinit în afara ședinței de judecată se enumeră acțiunile procesuale efectuate de către participanții la proces și de către instanța de judecată, cu mențiunea locului, datei și a orei începerii și terminării fiecărei acțiuni procesuale, respectându-se consecutivitatea în care au fost exercitate.

(2) Dacă legea nu prevede altfel, în procesul-verbal al ședinței se indică:

a) instanța care judecă pricina, numele membrilor completului de judecată și al grefierului;

b) date despre prezența participanților la proces, a reprezentanților, a martorilor, experților, specialiștilor și a interpreților;

c) date despre înregistrarea audio a ședinței de judecată și echipamentul folosit;

d) enumerarea acțiunilor procesuale exercitate în condițiile prezentului cod, cu indicarea orei și datei efectuării;

e) încheierile protocolare ale instanței de judecată;

f) data întocmirii definitive a procesului-verbal.

(3) Ședința de judecată și efecutarea actelor de procedură cu participarea părților în afara ședinței se înregistrează audio.

(4) În cazul divergențelor între conținutul procesului-verbal și înregistrarea audio prevalează înregistrarea audio.

Articolul 275. Întocmirea procesului-verbal

(1) Procesul-verbal se întocmește de grefier prin utilizarea sistemului informațional specializat „FEMIDA” și se păstrează în modul stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii.

(2) Procesul-verbal al ședinței de judecată este întocmit și semnat în cel mult 5 zile de la data încheierii ședinței, iar procesul-verbal privind efectuarea actului de procedură – cel târziu a doua zi de la efectuare. Procesul-verbal se semnează de președintele ședinței și grefier.”

97. Articolul 276 se abrogă.

98. Codul se completează cu Capitolul XXI¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul XXI¹ PROCEDURA ÎN CAZUL CERERILOR CU VALOARE REDUSĂ

„Articolul 276². Cererile cu valoare redusă

(1) Dacă valoarea cererii în pricinile de încasare a sumelor nu depășește suma de 10 salarii medii pe economie prognozate la data sesizării instanței, fără a se lua în considerare dobânzile, penalitățile, cheltuielile de judecată și alte venituri accesorii, aceste cereri se examinează ca cereri cu valoare redusă.

(2) Procedura reglementată prin prezentul capitol nu se aplică în materie fiscală, vamală sau în cazul răspunderii pentru prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o persoană cu funcție de răspundere, precum și a răspunderii statului

pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată, precum și în cazul litigiilor cu privire la drepturile nepatrimoniale.

Articolul 276³. Procedura de examinare a cererilor cu valoare redusă

(1) Procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă.

(2) Judecătorul poate dispune citarea participanților la proces, dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părți de a examina cererea în ședință publică. Judecătorul poate să respingă o astfel de solicitare în cazul în care consideră că, ținând cont de împrejurările cauzei, nu sunt necesare dezbateri publice. Respingerea se dispune prin încheiere motivată și se contestă odată cu fondul.

(3) În termen de 30 de zile de la comunicarea cererii de chemare în judecată și a înscrisurilor anexate, inclusiv în cazul comunicării prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, pîrîtul va prezenta instanței judecătorești și reclamantului, o referință, precum și copii de pe înscrisurile necesare. De asemenea, pîrîtul poate formula cerere reconvențională în condițiile art.172-173, doar dacă valoarea acțiunii reconvenționale nu depășește valoarea admisibilă și condițiile legale de exercitare a cererii inițiale cu valoare redusă.

(4) Dacă din materiale cauzei rezultă că cererea nu poate fi examinată în ordinea stabilită pentru cererile cu valoare redusă, judecătorul prin încheiere motivată care se contestă odată cu fondul va dispune examinarea cauzei în ordine generală. În acest caz, prevederile prezentului capitol sunt inaplicabile.

Articolul 276⁴. Soluționarea cererii

”(1) Instanța va soluționa cauza și va adopta dispozitivul hotărârii într-un termen de cel mult 6 luni de la data depunerii cererii.

(2) Dacă după ce i s-au comunicat pîrîtului actele, acesta nu depune referință, soluționarea cererii se face în baza materialelor anexate la dosar.

(3) Hotărârea judecătorească adoptată se publică pe pagina web a instanței judecătorești și se comunică participanților la proces, inclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor.

(4) Hotărârea judecătorească se contestă cu apel și se examinează în condițiile prezentului cod. Deciziile instanței de apel nu se supun recursului, fiind definitive și irevocabile de la pronunțare.

(5) Instanța de apel examinează cererea de apel în procedură scrisă sau cu citarea participanților la proces, prevederile art. 276³ fiind aplicabile corespunzător.”

99. Se completează cu compartimentul B² cu următorul cuprins:

„B² . APLICAREA MĂSURILOR DE PROTECȚIE ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

Capitolul XXII²

APLICAREA MĂSURILOR DE PROTECȚIE ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

Articolul 278³. Depunerea cererii

(1) Cererea pentru eliberarea ordonanței de protecție se depune de către victimă personal sau prin reprezentant. În caz de imposibilitate a depunerii cererii de către victimă din cauză de sănătate, vîrstă, alte motive întemeiate, la solicitarea ei, cererea pentru eliberarea ordonanței de protecție poate fi depusă în interesele victimei de către organul de poliție, organul de asistență socială sau de către procuror. Cererea pentru eliberarea ordonanței de protecție în interesele copilului sau ale persoanei în privința căreia a fost instituită o măsură de ocrotire poate fi depusă de autoritatea tutelară, persoanele însărcinate cu ocrotirea persoanei aflate sub ocrotire, de procuror, sau de orice altă persoană care justifică un interes privind apărarea și protecția personală sau patrimonială a persoanei aflate sub ocrotire și în lipsa solicitării din partea victimei sau a reprezentantului ei legal.

(2) Cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se depune la instanța judecătorească competentă de la domiciliul sau locul de aflare a victimei sau a agresorului, de la locul unde victima a solicitat asistență sau de la locul unde a avut loc actul de violență.

Articolul 278⁴. Cuprinsul cererii

În cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se indică circumstanțele actului de violență, intensitatea, durata, consecințele suportate și alte circumstanțe care indică necesitatea aplicării măsurilor de protecție.

Articolul 278⁵. Examinarea cererii

(1) După primirea cererii, instanța de judecată contactează imediat poliția de sector de la locul aflării agresorului și solicită informarea acestuia despre procedura inițiată.

(1¹) La examinarea cererii victimei violenței în familie privind aplicarea măsurilor de protecție, instanța de judecată solicită coordonatorului oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea neîntârziată a unui avocat pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat victimei.

(2) Declarația independentă a victimei este suficientă pentru emiterea ordonanței de protecție în caz de pericol iminent de comitere a violenței fizice. Instanța de judecată poate solicita, după caz, organului de asistență socială sau poliției prezentarea unui raport de caracterizare a familiei vizate și a presupusului agresor. Instanța de judecată poate solicita și alte acte necesare pentru examinarea cererii.

(3) Neprezentarea presupusului agresor la ședința de judecată nu împiedică instanța să examineze cererea.

Articolul 278⁶. Emiterea ordonanței de protecție

(1) Instanța de judecată emite, în 24 de ore de la primirea cererii privind aplicarea măsurilor de protecție, o încheiere prin care admite sau respinge cererea.

(2) În cazul admiterii cererii, instanța emite o ordonanță de protecție prin care aplică agresorului una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

a) obligarea de a părăsi temporar locuința comună ori de a sta departe de locuința victimei, fără a decide asupra modului de administrare și dreptului de dispoziție asupra bunurilor;

b) obligarea de a sta departe de locul aflării victimei, la o distanță ce ar asigura securitatea victimei, excluzând și orice contact vizual cu ea sau cu copiii acesteia”;

c) interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea;

d) interzicerea să se apropie de anumite locuri: locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează;

e) obligarea, pînă la soluționarea cazului, de a contribui la întreținerea copiilor pe care îi are în comun cu victima;

f) obligarea de a participa la un program special de tratament sau de consiliere, dacă o asemenea acțiune este determinată de instanța de judecată ca fiind necesară pentru reducerea violenței sau pentru eliminarea ei;

g) limitarea drepturilor agresorului în privința bunurilor comune cu victima;

h) stabilirea unui regim temporar de vizitare a copiilor săi minori;

i) interzicerea de a păstra și purta armă.

(3) Măsurile de protecție se aplică pe un termen de pînă la 3 luni.

(4) Instanța remite de îndată ordonanța de protecție poliției spre executare imediată.

(5) Ordonanța privind măsurile de protecție prevăzute la alin. (2) lit. e) și g) se remite spre executare imediată executorului judecătoresc în a cărui competență teritorială, stabilită de camera teritorială a executorilor judecătorești, se află domiciliul agresorului, iar cele de la lit. f) și h) se remit spre executare organelor de asistență socială.

Articolul 278⁷. Prelungirea și revocarea ordonanței de protecție

(1) Termenul măsurilor de protecție poate fi prelungit de instanța de judecată la cererea repetată ca urmare a comiterii repetate a faptelor de violență în familie în primul termen de aplicare a măsurilor de protecție sau ca rezultat al nerespectării condițiilor prevăzute în ordonanța de protecție sau dacă, la expirarea termenului de aplicare a măsurilor de protecție, asupra victimei se menține pericolul de a fi supusă violenței sau altor acțiuni ilegale din partea agresorului.

(2) La cererea întemeiată a victimei, instanța de judecată poate revoca măsurile de protecție aplicate, asigurîndu-se că voința victimei este liber exprimată și nu a fost supusă presiunilor din partea agresorului.

Articolul 278⁸. Contestarea încheierii privind admiterea sau respingerea cererii de aplicare a măsurilor de protecție

(1) Încheierea privind admiterea sau respingerea cererii de aplicare a măsurilor de protecție poate fi atacată cu recurs conform prezentului cod.

(2) Contestarea încheierii privind aplicarea ordonanței de protecție nu suspendă executarea măsurilor aplicate.

B.³ SUSPENDAREA ȘI RETRAGEREA ACTELOR PERMISIVE CE VIZEAZĂ ACTIVITATEA DE ÎNTREPRINZĂTOR

Capitolul XXII³ LICENȚELOR/AUTORIZAȚIILOR CE VIZEAZĂ ACTIVITATEA DE ÎNTREPRINZĂTOR

Articolul 278⁹. Depunerea cererii

(1) Autoritățile și instituțiile abilitate prin lege să emită acte permise în domeniul activității de întreprinzător (în continuare - autoritățile competente) pot cere, în cazurile prevăzute de lege, suspendarea sau, după caz, retragerea licențelor/autorizațiilor ce vizează activitatea de întreprinzător, fapt ce are ca efect imposibilitatea continuării acestei activități la nivel de întreprindere sau de unitate funcțională autorizată a acesteia.

(2) Cererea privind suspendarea sau retragerea actului permisiv ce vizează activitatea de întreprinzător se admite spre examinare de instanța de judecată dacă a fost depusă de autoritatea competentă în decurs de 3 zile lucrătoare de la emiterea deciziei de suspendare sau retragere a actului permisiv în cauză.

(3) Cererile de suspendare sau de retragere a licenței/autorizației ce vizează activitatea de întreprinzător se depun la instanța de judecată de la sediul petiționarului.

Articolul 278¹⁰. Cuprinsul cererii

În cererea de suspendare/retragere a actului permisiv ce vizează activitatea de întreprinzător se vor indica probele ce atestă încălcarea de către întreprinzător a condițiilor de desfășurare a activității prevăzute de lege, probele ce atestă că întreprinzătorului i-au fost notificate toate încălcările constatate, nivelul de încălcare a legislației, termenul acordat pentru remediere, modul de remediere a deficiențelor identificate și că întreprinzătorul nu a remediat în termenul stabilit aceste deficiențe, precum și probele ce atestă existența altor fapte care, în conformitate cu prevederile legii, servesc drept temei pentru suspendarea/retragerea actului permisiv ce vizează activitatea de întreprinzător.

Articolul 278¹¹. Examinarea cererii

Cererea de suspendare sau de retragere a licenței/autorizației ce vizează activitatea de întreprinzător se examinează în instanța de judecată cu participarea întreprinzătorului, avocatului său, a autorității competente și a altor persoane interesate.

Articolul 278¹². Hotărîrea judecătorească

Instanța de judecată examinează cererea de suspendare sau de retragere a licenței/autorizației ce vizează activitatea de întreprinzător în termen de 5 zile lucrătoare de la data depunerii acesteia. După ce examinează cererea în fond, instanța de judecată emite o hotărîre prin care o admite sau o respinge.

Articolul 278¹³. Anularea suspendării licenței/autorizației ce vizează activitatea de întreprinzător

După remedierea circumstanțelor care au dus la suspendarea licenței/autorizației ce vizează activitatea de întreprinzător, instanța de judecată care a emis hotărârea corespunzătoare, la cererea întreprinzătorului sau a autorității competente, intenționează un proces și, în termen de 5 zile lucrătoare, pronunță o hotărâre prin care anulează suspendarea licenței/autorizației respective. În temeiul acestei hotărâri, autoritatea competentă emite decizia privind reluarea activității de întreprinzător.”

100. La articolul 279 alineatul (1) literele g¹) și l) se abrogă.

101. La articolul 280 alineatul (3) înainte de cuvintele ”instanța scoate cererea de pe rol” se completează cu cuvintele ”judecătorul restituie cererea sau”.

102. Articolul 296 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Hotărârea judecătorească emisă pe marginea cererii privind declararea capacității depline de exercițiu a minorului poate fi contestată cu apel. Decizia instanței de apel nu se supune recursului, fiind definitivă și irevocabilă de la pronunțare.”

103. Articolul 300 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

”(3) Hotărârea judecătorească emisă pe marginea cererii privind declararea persoanei dispărută fără urmă sau decedată poate fi contestată cu apel. Decizia instanței de apel nu se supune recursului, fiind definitivă și irevocabilă de la pronunțare.”

104. La articolul 324 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

”(2) Cererea de declarare a nulității documentului pierdut se examinează pe baza dosarului, fără citarea petiționarului și a reprezentantului instituției (persoanei) care a eliberat documentul pierdut. Instanța poate dispune citarea acestora pentru a se expune cu privire la temeiurile cererii.”

105. La articolul 325 alineatul (1) se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

”Hotărârea poate fi contestată cu apel. Decizia instanței de apel nu se supune recursului, fiind definitivă și irevocabilă de la pronunțare.”

106. Articolul 333 va avea următorul cuprins:

Articolul 333. Examinarea cererii

Instanța judecătorească examinează cererea de constatare a inexactității înscrierilor din registrul de stare civilă pe baza dosarului, fără citarea petiționarului și a altor persoane interesate. Instanța poate dispune citarea acestora pentru a se expune cu privire la temeiurile cererii.”

107. Articolul 334 se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

”Hotărârea poate fi contestată cu apel. Decizia instanței de apel nu se supune recursului, fiind definitivă și irevocabilă de la pronunțare.”

108. Articolul 343 alineatul (3) se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

”Hotărîrea poate fi contestată cu apel. Decizia instanței de apel nu se supune recursului, fiind definitivă și irevocabilă de la pronunțare.”

109. Capitolul XXX¹ se abrogă.

110. La articolul 346:

la alineatul (2) sintagma „proporție de 50 la sută din taxa” se substituie cu cuvântul „mărimea”;

la alineatul (4) cuvintele „nu se restituie” se substituie cu cuvintele „se trece în contul taxei de înaintare a acțiunii civile.”

111. La articolul 348 alineatul (2):

la litera e) cuvintele „cerută de lege pentru sesizarea instanței judecătorești” se exclud;

se completează cu litera f) cu următorul cuprins:

„f) pretenția este formulată față de mai mulți debitori;”

112. Articolul 352 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

”(5) Instanța de judecată este în drept să citeze debitorul și creditorul în ședința de judecată pentru a se expune cu privire la obiecțiile formulate. În acest caz se va întocmi procesul-verbal în condițiile prezentului cod.”

113. La articolul 353 alineatul (1) va avea următorul cuprins.

”(1) În termen de 5 zile de la data depunerii obiecțiilor conform art.352 alin.(4) sau examinării obiecțiilor conform art.352 alin.(5), judecătorul care a emis ordonanța dispune, prin încheiere care nu se supune nici unei căi de atac, admiterea obiecțiilor debitorului dacă acestea sînt temeinice și veridice și anulează ordonanța sau dispune, prin încheiere, respingerea obiecțiilor.”

114. Articolul 354 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Judecătorul nu va elibera al doilea exemplar al ordonanței creditorului dacă lipsește dovada comunicării acesteia debitorului și nu a expirat termenul de depunere a obiecțiilor.”

115. Codul se completează cu articolul 362¹ și 363¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 362¹. Apelul incident

(1) Intimatul este în drept, după expirarea termenului de apel, să formuleze apel în scris fie în formă electronică depus prin Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, în cadrul procesului în care se judecă apelul depus de apelant, printr-o cerere proprie prin care să solicite modificarea sau casarea hotărîrii primei instanțe. Apelul incident se depune nu mai târziu de data depunerii referinței la cererea de apel.

(2) Dacă apelantul principal își retrage apelul sau cererii de apel nu i se dă curs, sau cererea a fost restituită, sau există alte motive care exclud soluționarea fondului, apelul incident prevăzut la alin.(1) nu produce efecte juridice.”;

„Articolul 363¹. Efectul suspensiv al apelului exercitat în afara termenului legal

(1) În pricinile patrimoniale, la cererea apelantului, instanța de apel dispune suspendarea executării hotărîrii atacate cu apel exercitat în afara termenului legal, dacă apelantul a depus cauțiune în condițiile art. 80 - 81 din Codul de executare.

Suspendarea se dispune în cel mult 10 zile printr-o încheiere care nu se supune nici unei căi de atac.

(2) În cazul în care cererea de repunere în termen a apelului a fost admisă, iar urmare a examinării cererii de apel se adoptă o hotărâre nouă prin care acțiunea este respinsă, cauțiunea depusă se restituie în temeiul acestei hotărâri.

(3) În cazul în care cererea de repunere în termen a apelului a fost admisă, iar urmare a examinării cererii de apel se casează hotărârea și se remite pricina la rejudecare, cauțiunea rămîne, pînă la adoptarea unei noi hotărâri irevocabile, la contul în care este depusă.

(4) Dacă cererea de repunere în termenul de apel a fost admisă, iar urmare a examinării acestuia, hotărârea s-a menținut sau dacă cererea de repunere în termen a apelului a fost respinsă, suma depusă se folosește pentru executarea hotărârii, în modul prezăvut de lege.

(5) În pricinile nepatrimoniale, executarea hotărârii poate fi suspendată de către instanța de apel la cererea motivată a apelantului.”

116. Articolul 364 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Cererea de apel cu toate anexele se poate depune prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor cu semnătură electronică avansată calificată”.

117. Se completează cu articolul 365¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 365¹ . Intentarea procedurii de apel

(1) În termen de 24 de ore de la parvenirea dosarului în instanța de apel, cererea de apel se repartizează completului de judecată în mod aleatoriu, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor.

(2) În decurs de 5 zile de la repartizarea cererii de apel completul de judecată care a primit cererea de apel spre examinare verifică dacă aceasta întrunește exigențele prevăzute de lege, fără înștiințarea participanților la proces și dacă cererea de apel nu întrunește exigențele prevăzute de lege, aplică prevederile art. 368 și art. 369, iar în caz contrar, printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs, completul de judecată acceptă cererea de apel spre examinare și dispune intentarea procedurii de apel.”

118. Articolul 366 se abrogă.

119. Articolul 367:

alineatul (3) se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

„Pînă la expirarea termenului de depunere a apelului și expedierea dosarului în instanța de apel, prima instanță va soluționa cererile de emitere a hotărârii suplimentare, de corectare a erorilor și omisiunilor, depuse pînă la expirarea termenului de depunere a apelului. ”

120. Articolul 368:

la alineatul (1), după cuvintele „instanța de apel” se completează cu sintagma „în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului.”;

alineatul (3) se abrogă.

121. Articolul 370 va avea următorul cuprins:

„Articolul 370. Pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare

(1) În cazul în care lipsesc temeiurile prevăzute de articolele 368 și 369, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, completul de judecată emite o închiere prin care dă curs cererii de apel. În cazul înlăturării neajunsurilor prevăzute de articolul 368, completul de judecată emite o închiere prin care dă curs cererii de apel în termen de 10 zile de la înlăturarea ultimului neajuns.

(2) Instanța de apel va efectua, în termen de pînă la două luni de la data încheierii de punere a apelului pe rol, actele procedurale în vederea pregătirii pricinii către dezbateri în ședință de judecată în conformitate cu art.185 și art.186. Referințele se depun cu atîtea copii cîți participanți la proces sînt, plus o copie pentru instanța de apel, inclusiv, după caz, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor cu semnătură electronică avansată calificată.

(3) În cazul în care, în cadrul pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare, participantul la proces depune cererea de emiteră a hotărîrii suplimentare, instanța de apel va suspenda examinarea apelului și va transmite dosarul primei instanțe pentru soluționarea cererii respective. Instanța de apel va dispune reluarea examinării apelului după primirea dosarului de la prima instanță.”

122. Articolul 372

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă acestea respectă prevederile articolului 119¹ alineatul (2), sau dacă acestea au fost nereclamate sau dacă au fost restituite în mod nejustificat de către prima instanță.”

alineatele (1¹) și (1²) se abrogă.

123. Articolul 373 alineatul (4) se abrogă;

124. Articolul 376 alineatul (2) va avea următorul conținut:

„(2) Lista cauzelor care se examinează în apel se afișează pînă la ședința de judecată.”

125. Articolul 379 va avea următorul cuprins:

„Articolul 379. Efectul neprezentării în ședință de judecată a participantului la proces

(1) Dacă se constată că participantului la proces nu i s-a comunicat cererea de apel, probele noi, referințele, instanța de apel dispune amînarea procesului.

(2) Neprezentarea în ședință de judecată a apelantului sau intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, citați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea apelului.”

126. La articolul 383 la alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) După explicațiile participanților la proces, instanța de apel verifică probele administrate în instanța de fond și cele prezentate în instanța de apel în condițiile articolului 372.”

127. Articolul 385:

alineatul (1) litera d) la propoziția a doua după cuvintele „în prima instanță” se completează cu cuvintele „doar o singură dată,,;

alineatul (2) se abrogă;

alineatul (1) devine alineat unic.

128. Articolul 387 se completează cu o literă e) cu următorul cuprins:

”e) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională.”

129. Articolul 389:

la alineatul (1), cuvintele “susținerile orale” se substituie cu cuvântul “pledoariilor”;

alineatul (4) se completează cu cuvintele „și se publică pe pagina web oficială a instanței de judecată”.

130. Articolul 390 se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) În cazul casării sau modificării hotărîrii primei instanțe, instanța de apel se va expune asupra măsurilor de asigurare a acțiunii aplicate, precum și, după caz, asupra întoarcerii executării.”

131. La articolul 423 alineatul (1¹) cuvintele „împreună cu dosarul” se substituie cu cuvintele “împreună cu copia certificată a dosarului sau prin intermediul cadrului Programului integrat de gestionare a dosarelor”.

132. La articolul 426:

alineatul (1) se abrogă;

la alineatul (3) cuvintele „pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs” se substituie cu cuvintele „pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, a recursului și a referinței la recurs,”

133. La articolul 427:

litera b) se modifică și va avea următorul cuprins:

„b) să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.”;

la litera c) cuvintele „problema în fond” se substituie cu cuvintele „problema respectivă.”

134. Articolul 429:

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Nu pot fi atacate cu recurs:

a) deciziile de trimitere a cauzei la rejudecare care nu se supun nici unei căi de atac,

b) hotărîrile în privința cărora apelul a fost retras în modul prevăzut la art.374,

c) deciziile emise de instanța de apel, fără drept de recurs.”;

articolul se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Nu pot fi atacate cu recurs hotărîrile în a căror privință persoanele indicate la art. 430 nu au folosit calea apelului prevăzută de lege. Persoana care nu a folosit apelul poate ataca cu recurs decizia instanței de apel prin care i s-a înrăutățit situația, în partea care se referă la înrăutățirea situației. O hotărîre susceptibilă de apel și de recurs poate fi atacată, în cadrul termenului de apel, direct cu recurs, dacă părțile consimt expres, prin înscris autentic sau prin declarație verbală, dată în fața instanței de fond și consemnată în proces-verbal. În acest caz, recursul poate fi exercitat numai pentru încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept material.”

135. Articolul 432:

alineatul (2) se completează cu litera e) cu următorul cuprins:

„e) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională.”

la alineatul (5) cuvintele „și în toate cazurile” se exclud;

se completează cu un alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Prevederile prezentului articol nu se aplică la declararea recursului împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel în procedura de insolvență.”

136. Articolul 433 se completează cu litera e) cu următorul cuprins:

„e) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului”.

137. La articolul 434 alineatul (1) se completează cu cuvintele „dacă legea nu prevede altfel.”

138. Articolul 436:

alineatul (1) se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

„Prevederile art. 361, 362 alin. (2), 362¹ se aplică în mod corespunzător.”

se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Cererea de recurs cu toate anexele se poate depune în format electronic prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor cu semnătură electronică avansată calificată.”

139. La articolul 438 alineatele (2) și (2²) vor avea următorul cuprins:

„(2) Dacă cererea de recurs conține temeiurile recursului, dar lipsesc unele date din art. 437 alin. (1) lit. a), b), c) sau e), completul din trei judecători emite o încheiere irevocabilă de a nu da curs cererii de recurs și acordă recurentului un termen rezonabil pentru înlăturarea deficiențelor. Dacă recurentul înlătură deficiențele în cadrul termenului acordat, recursul se consideră depus la data prezentării inițiale. Dacă cererea de recurs nu este semnată, nu conține temeiurile recursului sau recurentul nu înlătură deficiențele cererii de recurs în cadrul termenului acordat, completul din trei judecători o restituie în termen de 10 zile de la data înregistrării.”

„(2²) Dacă demersul privind scutirea, amânarea sau eșalonarea plății taxei de stat a fost respins, completul din trei judecători dispune printr-o încheiere nesusceptibilă de atac, de a nu da curs cererii, acordându-i-se recurentului un termen rezonabil pentru achitarea taxei de stat. Dacă recurentul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, recursul se consideră depus la data prezentării inițiale. În caz contrar, completul din trei judecători, printr-o încheiere irevocabilă, restituie cererea de recurs.”

140. La articolul 442 alineatul (1) se completează cu o propoziție cu următorul cuprins:

„La examinarea recursului împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel în procedura de insolvență, instanța de recurs este în drept să administreze înscrisuri noi prezentate de participanții la proces, cu condiția că aceștia demonstrează că au fost în imposibilitatea să le prezinte la examinarea cauzei în fond.”

141. La articolul 445:

alineatul (1):

literele a) și c) vor avea următorul cuprins:

„a) să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărîrea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs;”

„c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel, o singură dată, dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs;”

la litera c¹) propoziția a doua va avea următorul cuprins:

„La solicitarea participanților la proces, instanța de recurs poate trimite pricina spre rejudecare în prima instanță, o singură dată, în cazul prevăzut la art. 432 alin. (3) lit. b);”

alineatul (2¹) se abrogă.

142. Se completează cu articolul 445¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 445¹.** Încetarea procedurii de recurs

Instanța de recurs dispune încetarea procedurii de recurs, din oficiu sau la cerere, dacă după declararea admisibilității recursului se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art.433.”

143. La articolul 446:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Doar încheierile de încetare a procesului conform art.265 lit.c) și d), precum și cele prin care se respinge acțiunea ca fiind tardivă conform art. 186¹ se pot supune revizuirii. Încheierile judecătorești care nu se referă la fondul cauzei, precum și deciziile emise în privința acestora nu se supun revizuirii. Încheierile de inadmisibilitate a revizuirii adoptate în astfel de cazuri nu se supun recursului.”

144. La articolul 448 alineatul (4) se abrogă.

145. La articolul 449 litera e¹) cuvintele ”sau Curtea Supremă de Justiție” se exclud.

146. Articolul 453:

alineatul (2) se completează cu textul cu următorul cuprins:

”Instanța de competența căreia este calea de atac asupra fondului se va expune din oficiu în primul rînd asupra temeiniciei și legalității încheierii de admisibilitate a revizuirii. Dacă încheierea de admitere a cererii de revizuire se casează, instanța fără a începe examinarea fondului va respinge calea de atac.”;

alineatul (5) se abrogă;

la alineatul (6) cuvintele „în apel, în recurs sau în primă instanță, după caz” se exclud;

se completează cu alineatul (6¹) cu următorul cuprins:

„(6¹) În cazul în care o hotărîre examinată anterior în apel și în recurs a fost supusă revizuirii, pricina se trimite, după admiterea cererii de revizuire, la rejudecare în apel, sau, după caz, în recurs, dacă eroarea judiciară poate fi corectată de către instanța de recurs.În cazul prevăzut la art. 449 lit. c) pricina se trimite, după casarea hotărîrii, la rejudecare în prima instanță”.

147. Articolul 487 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Prezentul capitol se aplică în modul corespunzător și procedurii de omologare a tranzacțiilor încheiate nemijlocit de către părți pentru a preveni un proces ce poate să înceapă.”

Art. IV. – Codul de executare al Republicii Moldova nr.443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.214–220, art.704), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 18 alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Cererea de repunere în termen se examinează pe baza dosarului și/sau a materialelor anexate la cerere. Instanța care examinează cererea poate dispune citarea participanților la proces pentru a se pronunța cu privire la temeiurile invocate în cerere.”

2. La articolul 19 alineatul (2) se completează cu textul cu următorul cuprins:

„Cererea de eliberare a duplicatului titlului executoriu se examinează pe baza dosarului și/sau a materialelor anexate la cerere. Instanța care examinează cererea poate dispune citarea participanților la proces pentru a se pronunța cu privire la temeiurile invocate în cerere.”

3. La articolul 20 alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Instanța de judecată poate, din oficiu sau la cererea participanților la proces ori a executorului judecătoresc, să corecteze greșelile sau omisiunile din titlul executoriu privitor la datele de identificare și la cele fiscale (bancare) ale părților, calitatea procesuală, orice alte erori materiale sau de calcul evidente, care nu schimbă esența dispozitivului hotărârii. Problema corectării unor astfel de greșeli se soluționează pe baza dosarului și/sau a materialelor anexate la cerere. Instanța care examinează cererea poate dispune citarea participanților la proces și a executorului judecătoresc pentru a se pronunța cu privire la temeiurile invocate în cerere.”

4. La articolul 27 alineatul (2) se abrogă.

5. La articolul 64 alineatul (1) se completează la final cu următorul text:

„Demersul executorului judecătoresc privind interdicția temporară de a părăsi țara se examinează pe baza materialelor anexate la demers, fără participarea părților. Instanța care examinează demersul poate dispune invitarea părților și a executorului judecătoresc pentru a se pronunța cu privire la temeiurile invocate în demers.”

6. La articolul 72 alineatul (1) se completează cu textul cu următorul cuprins:

„Demersul executorului judecătoresc privind căutarea debitorului se examinează pe baza materialelor anexate la demers. Instanța care examinează demersul poate dispune citarea participanților la proces și a executorului judecătoresc pentru a se pronunța cu privire la temeiurile invocate în demers.”

7. La articolul 73 alineatul (1) se completează cu următorul text:

”Demersul executorului judecătoresc privind aducerea forțată a debitorului se examinează pe baza materialelor anexate la demers. Instanța care examinează demersul poate dispune citarea participanților la proces și a executorului judecătoresc pentru a se pronunța cu privire la temeiurile invocate în demers.”

8. Articolul 79 alineatul (1) se completează cu litera g) cu următorul cuprins:

„g) depunerii cauțiunii la exercitarea cererii de apel în afara termenului legal.”

9. Articolul 163:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Reclamațiile din cererea privind contestarea actelor de executare întocmite de executorul judecătoresc sau a acțiunilor/inacțiunii acestuia se înaintează împotriva creditorului sau debitorului. Cererea se judecă în condițiile Codului de procedură civilă. Executorul judecătoresc atras din oficiu în calitate de intervenient accesoriu este obligat să prezinte la solicitarea instanței de judecată copia certificată a procedurii de executare și să dea explicații scrise referitoare la actele contestate.”

alineatul (3) se abrogă;

alineatele (6) și (7) vor avea următorul cuprins:

„(6) Încheierea judecătorească prin care s-a constatat refuzul neîntemeiat al executorului judecătoresc de a întocmi/efectua un anumit act și prin care s-a dispus obligarea acestuia la îndeplinirea actului respectiv se execută de către executorul judecătoresc imediat sau, în termenul stabilit de instanța de judecată.

(7) În cazul neexecutării cerinței instanței de judecată privind prezentarea copiei certificate a procedurii de executare, de prezentare a explicațiilor scrise sau în cazul neexecutării în termen a încheierii judecătorești indicate la alin. (6), executorul judecătoresc se sancționează de instanța de judecată cu amendă de până la 50 unități convenționale pentru fiecare zi de întârziere. Încheierea instanței de judecată privind aplicarea sancțiunii este executorie din momentul emiterii și poate fi atacată cu recurs odată cu încheierea prin care se soluționează cererea privind contestarea actelor de executare”.

10. Articolul 164 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Acțiunea de ridicare a sechestrului depusă de terți se examinează în condițiile Codului de Procedură Civilă. Hotărârea judecătorească poate fi contestată cu apel. Decizia instanței de apel nu se supune recursului, fiind definitivă și irevocabilă de la pronunțare.”

Art. V. – Legea nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 35-41, art. 73), se completează cu articolele 14¹, 14² și 14³ cu următorul cuprins:

”**Articolul 14¹.** Competența de autorizare a testării integrității profesionale și de apreciere a rezultatului testului de integritate profesională

Cererea de autorizare a testării integrității profesionale și aprecierea rezultatului testului de integritate profesională se examinează de către judecătoriile

de drept comun în raza de activitate a cărora își au sediul autoritățile indicate în art. 12.

Articolul 14². Autorizarea testării integrității profesionale

(1) Judecătorul se expune prin încheiere cu privire la autorizarea deciziei de inițiere a testării integrității profesionale în cadrul evaluării integrității instituționale, luată de către instituția care evaluează integritatea instituțională, în termenele și condițiile prevăzute de prezenta lege.

(2) Încheierea prin care se refuză autorizarea deciziei de inițiere a testării integrității profesionale poate fi atacată cu recurs de către instituția care evaluează integritatea instituțională.

Articolul 14³. Aprecierea rezultatului testului de integritate profesională

(1) Judecătorul care a autorizat decizia de inițiere a testării integrității profesionale verifică materialele obținute în cadrul testelor de integritate profesională, iar dacă acesta se află în imposibilitate, verificarea este efectuată de către un alt judecător de instrucție.

(2) Judecătorul examinează respectarea de către testor a deciziei motivate de inițiere a testării, confirmă sau modifică propunerea instituției care evaluează integritatea instituțională cu privire la aprecierea comportamentului agentului public testat și constată, prin încheiere, rezultatele testării integrității profesionale în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(3) Dacă în cadrul testului de integritate profesională agentul public testat a primit bunuri, instanța de judecată dispune, prin intermediul aceleiași sau al unei încheieri ulterioare, restituirea/recuperarea bunurilor sau a contravalorii acestora de către agentul public testat la demersul instituției care evaluează integritatea instituțională.

(4) Încheierea prin care instanța apreciază rezultatele testării integrității profesionale sau dispune restituirea/recuperarea bunurilor primite de către agentul public testat sau a contravalorii acestora poate fi atacată cu recurs de către instituția care evaluează integritatea instituțională.

(5) La demersul instituției care evaluează integritatea instituțională, instanța de judecată soluționează, prin încheiere, orice altă situație apărută în cadrul testării integrității profesionale în vederea asigurării respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nedivulgării identității testorilor și conspirării activității de testare a integrității profesionale. Încheierea respectivă poate fi atacată cu recurs de către instituția care evaluează integritatea instituțională.”

Art. VI.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea termenului de o lună de la data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va asigura elaborarea și, după caz, aprobarea actelor normative necesare pentru implementarea acesteia.

(3) Guvernul, în termen de 3 luni, va asigura republicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI